

عواقب اجتماعی دوگانگی رفتار و گفتار / باید معیار عمل افراد باشد

یک عضو هیئت علمی پژوهشگاه حوزه و دانشگاه با بیان اینکه دوگانگی بین گفتار و عمل هم از نظر دین و هم از نظر اخلاق نامطلوب است...

یک عضو هیئت علمی پژوهشگاه حوزه و دانشگاه با بیان اینکه دوگانگی بین گفتار و عمل هم از نظر دین و هم از نظر اخلاق نامطلوب است گفت: عواقب این دوگانگی از جمله شیوع بی اعتمادی بین مردم، عدم امنیت اخلاقی و عدم آرامش، شیوع فریب بین مردم و از این قبیل عواقب باید توسط معلمان اخلاق چه روحانی و چه غیر روحانی برای مردم بازگو شوند. حجت الاسلام والمسلمین دکتر مسعود آذربایجانی، عضو هیئت علمی پژوهشگاه حوزه و دانشگاه در مورد اینکه چرا در جامعه ایرانی رفتار و اعمال مردم با سخن آنها تفاوت دارد و اکثر افراد و مقامات آنچه را که می گویند و ادعا می کنند در عمل به آن متعهد و وفادار نیستند به خبرنگار مهر گفت: در قرآن آمده چرا چیزهایی به زبان می آورید که به آن عمل نمی کنید. هماهنگی بین اعمال و گفتار مورد تأیید اسلام است. افراد صدیق به تعبیر قرآنی کسانی هستند که بین گفتار و عملشان هماهنگی وجود دارد، در نهج البلاغه هم حضرت امیر سخن کسانی را که عامل به سخنان هستند تأثیرگذارتر می داند.

وی افزود: مقدمه دوم این است که در روانشناسی بحث نگرش و رفتار از جمله مباحث مهم است. معمولاً آن چیزهایی که افراد به زبان می آورند نگرشهایشان است؛ یعنی موضع و تلقی فکری خودشان است که به زبان می آورند ممکن است علی القاعده به آن هم معتقد نباشند و نگرش با رفتار می تواند فاصله داشته باشد. این فاصله موجب دوگانگی در افراد می شود. اختصاص به جامعه ما هم ندارد در همه جای دنیا این مسئله مشهود است.

آذربایجانی در ادامه سخنانش اظهار داشت: چگونه می شود این فاصله را از بین برد یکی اینطور که باورها و اعتقاداتمان را به آن نگرش قویتر بکنیم. هر چه باورمان نسبت به آن چیزی که نگرش داریم قویتر بشود یعنی دلایل مبنای معرفتی امان را قوی تر بکنیم این احتمال که نزدیک تر به رفتار بشوند بیشتر است. مثلاً نگرش مان این است که اگر از پرتگاه 100 متری بپریم خواهیم مرد، از نظر مبنای معرفتی یقین به آن داریم. بنابراین رفتارمان هم با نگرشمان هماهنگ می شود و از پرتگاه نمی پریم. در مورد مسائل ضد اخلاقی هم همین باور را باید داشته باشیم. باید آنقدر مبنای معرفتی امان را در این خصوص تقویت کنیم که دیگر به کسی ظلم نکنیم یا دروغ نگوئیم یا غیبت نکنیم یا حقوق دیگران را پایمال نکنیم. یعنی مرحله نگرش به باور قطعی منجر شود.

این محقق و استاد حوزه و دانشگاه بیان کرد: این بابی است که می تواند تکنیک ها و روش های متعددی داشته باشد. بحث بعدی این است که به عوامل دوگانگی بین رفتار و اعمال باید پی ببریم. مثلاً ترس از تنبه در کودک باعث می شود که دروغ بگوید همین ترس در اندازه بزرگتر در جامعه وجود دارد. افراد از عواقب عملی در جامعه می ترسند یا دوست دارند این عواقب را به آنها نسبت ندهند حرفهایی می زنند که عامل به آنها نیستند. اگر این جو را تقلیل دهیم و کاری بکنیم که افراد آن چیزی که واقعاً هستند آن را بیان کنند این هم راه حلی برای از بین بردن این فاصله است.

عضو هیئت علمی پژوهشگاه حوزه و دانشگاه تصریح کرد: عامل سوم منافع است که باعث می شود حرفی را بزنیم ولی به آن عمل نکنیم. وقتی منفعت را معیار و شاخص قرار می دهیم دوگانگی بین عمل و رفتار هم زیاد می شود. یعنی افراد احساس می کنند بیان چیزهایی که منفعتشان است لازم است هرچند در عمل به آن وفادار نباشند.

وی تأکید کرد: نوع تربیت خانوادگی و اجتماعی ما که سهل انگاری و آسان جلوه دادن فاصله گفتار با عمل است باعث دوگانگی افراد می شود. مثلاً یک وقت فردی فاصله رفتار و عمل را از مسئولان و مقامات جامعه می بیند این تربیت اجتماعی می شود و یک وقتی در بین والدین خود می بیند این می شود تربیت خانوادگی. شیوع دروغ و نهادینه شدن آن در خانواده و جامعه فاصله بین عمل و گفتار را زیاد می کند. به خصوص اینکه سهل انگاری در این کار بشود. یعنی برای افراد این مسئله مهم نباشد یا به نتایج و عواقب آن اهمیتی ندهند.

آذربایجانی بیان کرد: یک جهت دیگر اینکه نسبت فوایدی که برای گفتار خودمان می شماریم و قائل هستیم خیلی بیشتر از عملمان است. بر خلاف آن ضرب المثل که می گوید به عمل کار برآید، به سخندانی نیست. باور عمومی برعکس این است. سخن برایمان بیشتر نتیجه بخش است. الان که کاندیداهای ریاست جمهوری خودشان را مطرح می کنند بیشتر با سخنرانی و سخن گفتن است. ارزشهایی که به افراد می دهند معیار عمل افراد نیست بلکه خوب صحبت کردنشان ملاک است. باید گفت به سخن کار برآید به عمل نیست. رابطه عملی و عامل بودن کاندیداها نسبت به حرفهای گذشته اشان و سوابقشان بررسی نمی شود. باید افراد بی طرف گزارشی

کامل از عملکردهای کاندیداها در مسئولیت‌هایشان در سالهای گذشته بدهند. از طریق عملی شدن آن حرف‌ها کاندیداها را بشناسند.

عضو هیئت علمی پژوهشگاه حوزه و دانشگاه اظهارداشت: دوگانگی بین گفتار و عمل هم از نظر دین و هم از نظر اخلاق نامطلوب است. عواقب این دوگانگی از جمله شیوع بی‌اعتمادی بین مردم، عدم امنیت اخلاقی و عدم آرامش، شیوع فریب بین مردم و از این قبیل عواقب باید توسط معلمان اخلاق چه روحانی و چه غیر روحانی برای مردم بازگو شوند.